

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)
t.a.v. mevrouw Drs. C.E. Mur
Directeur MEVA
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

Betreft: Capaciteitsonderzoek mondzorg
Ons kenmerk: 131117-B-JWVWKmw-VWS
Datum: 13 november 2017

Geachte mevrouw Mur,

Minister Schippers heeft werk willen maken van een taakherschikking tussen tandartsen en mondhygiënisten door uitbreiding van de zelfstandige bevoegdheden van de laatst genoemde beroepsgroep. De minister heeft in februari van dit jaar toen niet langer ontkend kon worden dat de feiten waarop een beslissing om taken te herschikken zou moeten kunnen steunen, niet vaststonden en er dus onvoldoende feitelijk grondslag was voor enige beslissing, toegezegd dat er onderzoek zou worden gedaan om de feiten vast te stellen. Die toezegging was noodzakelijk om te kunnen voldoen aan de beginselen die een zorgvuldig handelende overheid in acht heeft te nemen. De toezegging betrof twee onderdelen: het in kaart brengen van de verschillen in opleiding tussen tandheelkunde en mondzorgkunde enerzijds en het in kaart brengen van de bestaande capaciteit en de te verwachten ontwikkeling daarin. Inmiddels is besloten om vervolg te geven aan de tweede toezegging van de minister door een opdracht te verstrekken aan Panteia B.V. te Zoetermeer en Etil B.V. te Maastricht. Deze bureaus doen momenteel ten behoeve van de ministeries van VWS en OCW een onderzoek naar capaciteit in de mondzorg. Dit ondanks het bestaan van eerdere capaciteitsramingen door het Capaciteitsorgaan.

De ANT heeft van Panteia de link naar de enquête ontvangen met het verzoek de enquête onder haar leden uit te zetten. Wij nemen aan dat KNMT en NVM een soortgelijk verzoek hebben gekregen en dat het onderzoek zich daarmee richt tot in ieder geval de leden van deze drie organisaties: tandartsen en mondhygiënistes dus. De ANT heeft de link op woensdag 8 november aan haar leden verstuurd. Inmiddels betreuren wij dat te hebben gedaan. Gebleken is namelijk dat de enquête extreem fraudegevoelig is en dat daarmee de uitkomsten alleen maar volstrekt onbetrouwbaar kunnen zijn. Wij zien er dan aan voorbij dat de vragen dermate incompleet, onhandig en onprofessioneel zijn opgesteld dat iedereen wel moet vastlopen bij de beantwoording. Hetgeen inderdaad het geval blijkt en waar de ANT de onderzoekers uitvoerig en schriftelijk voor heeft gewaarschuwd.

Wij lichten dit als volgt toe.

Op welke punten is deze enquête onbetrouwbaar en fraudegevoelig?

- 1) Degene die de enquête invult wordt niet gewaarschuwd dat hij/zij bij de laatste vraag is aangekomen. Door op "volgende" te drukken kan de tekst in beeld verschijnen "U bent aan het einde gekomen van deze vragenlijst. Hartelijk dank voor uw deelname! U kunt dit venster nu sluiten". De voortgangsbalk, uitgedrukt in procenten kan zomaar van 42% naar 100% springen. Vaak wordt een enquête eerst snel doorlopen zonder precieze antwoorden te geven om een beeld van de gehele enquête te krijgen. Waarna men terugkeert naar het begin en de enquête serieus invult. Deze enquête vereist echter dat elke vraag ingevuld wordt en met name dat de getalsmatige antwoorden tot 100% optellen alvorens naar de volgende vraag kan worden gegaan. Juist dan vult men snel wat getallen in die tot 100% optellen. Door gebrek aan waarschuwingsmechanisme kan niet meer gecorrigeerd worden en wordt de enquête automatisch verstuurd, ongeacht de inhoud en kwaliteit van de antwoorden.
- 2) De enquête is anoniem maar tevens zonder controle op wie de enquête heeft ingevuld. Het zou logisch zijn geweest om een BIG-nummer van de tandarts te vragen en dat vervolgens met filters voldoende af te schermen om anonimiteit te waarborgen. Ingevulde enquêtes zonder BIG-nummer zijn dan in redelijkheid toe te schrijven aan mondhygiënist. Daarmee is tevens een betrouwbaarheidscontrole mogelijk op de vraag "bent u tandarts" of bent u "mondhygiënist". Nu kan iedereen zich voordoen als tandarts of omgekeerd als mondhygiënist en de uitkomst een "gewenst effect geven".
- 3) De enquête kan probleemloos door dezelfde persoon meerdere keren ingevuld worden. De door ons geraadpleegde IT-experts geven aan dat een controle daarop via het IP-adres onvoldoende garantie biedt om dit probleem te ondervangen. Daar komt bij dat, zelfs als controle mogelijk zou zijn, langs deze weg niet kan worden bepaald welke van de ingevulde enquêtes als "serieus" moet worden meegenomen, en welke enquêtes moeten worden genegeerd voor het onderzoek.
- 4) Het meest dramatisch is echter dat de link naar de enquête naar willekeurige partijen kan worden doorgestuurd (bijv. vrienden en kennissen), gekoppeld kan worden aan elk willekeurig adressenbestand en ingevuld worden door personen die niet in de mondzorg werkzaam zijn en zich dus zullen voordoen als tandarts dan wel mondhygiënist.

Als het bovenstaande een correcte weergave is van de werking van deze enquête dan opent dit ongekende mogelijkheden de uitkomsten van het onderzoek te beïnvloeden. Dit geheel overziende moet in dat geval de conclusie zijn dat de enquête extreem fraudegevoelig is en dat alleen al om die reden geen enkele waarde verbonden kan en mag gaan worden aan inventarisatie, conclusies of aanbevelingen.

In de schriftelijke uiteenzettingen tussen de ANT en Panteia/Etil hebben wij er voorts uitvoerig en nadrukkelijk op gewezen tot welke complicaties het hanteren van het begrip "taakherschikking" in de enquête zal gaan leiden (zie onze brief van 30 oktober). Taakherschikking vereist namelijk per definitie een verandering van het wettelijk kader, hetzij via aanpassing van de Wet BIG hetzij via het experimenteerartikel en een AMvB. In dat geval moet dus in detail worden toegelicht wat onder taakherschikking wordt verstaan, lees: welke handelingen concreet betrokken zijn bij de herschikking. Panteia heeft ons daarop geantwoord dat Etil en zij binnen het wettelijk kader willen blijven met hun enquête en om die reden niet kunnen (of mogen?) verwijzen naar de concept-AMvB taakherschikking. Vervolgens wordt wel in een van de hoofdvragen van de enquête aan de orde gesteld welk percentage van een toekomstige capaciteitsverandering kan worden toegeschreven aan "taakherschikking" en welk percentage aan "taakdelegatie". Waarbij moet worden aangetekend dat de overgrote meerderheid van de personen werkzaam in de mondzorg de (juridische) subtiliteiten van het onderscheid tussen delegatie en herschikking niet kent. En daarmee de vraag willekeurig zal beantwoorden of overslaan. Geen enkel rekenmodel of algoritme zal greep krijgen op de aldus verzamelde informatie. En elke kwantitatieve onderbouwing van de uitkomsten en aanbevelingen staat daarmee op drijfzand.

Daarnaast heeft de ANT op 2 oktober aan Panteia een brief gestuurd waarin uitvoerig wordt stilgestaan bij de belangrijkste aspecten van een onderzoek naar de huidige capaciteit in de mondzorg en de te verwachten toekomstige ontwikkeling. Alleen door deze aspecten mee te nemen in het onderzoek en dus de enquête kan een compleet en met name relevant rapport worden uitgebracht waarop beleidsbeslissingen kunnen worden gebaseerd. De voor het onderzoek relevante zaken zoals aangegeven in ons document zijn voor het overgrote deel niet terug te vinden in de enquête. En moeilijk valt in te zien hoe de onderzoekers langs andere weg aan deze informatie kunnen komen gezien de beperkte opzet en het waarschijnlijk beperkte budget.

De ANT vindt het onvoorstelbaar en onbegrijpelijk dat het ministerie van VWS bewust het Capaciteitsorgaan heeft gepasseerd voor deze opdracht en in zee is gegaan met een bureau dat de mondzorg niet kent, zich daar kennelijk ook onvoldoende in wenst te verdiepen en alle steun resoluut afwijst. De werkgroep mondzorg van het Capaciteitsorgaan bestaat - bestond is de betere verwoording - uit experts die de mondzorg van binnen en van buiten kenden. Die ook gedegen onderzoeken van bijv. Nivel ter ondersteuning meenamen. En met een rapport kwam dat nog steeds de nodige onvolkomenheden kende maar gedegen, deskundig en betrouwbaar te noemen is. Het laatste rapport van het Capaciteitsorgaan dateert uit 2013 en minister Schippers heeft ook met brief van 13 december 2016 aan de Kamer gesteld de capaciteitsplanning ten aanzien van de opleidingen te zullen bepalen op basis van het advies in dat rapport.

Wij zijn van mening dat het onderzoek dat momenteel wordt uitgevoerd zowel qua betrouwbaarheid, representativiteit als ook relevantie ver beneden de minimum professionele eisen ligt die aan een onderzoek waar zulke grote belangen voor de Nederlandse zorgconsument op het spel staan gesteld mogen worden.

In dat geval zal ook u moeten vaststellen dat de uitkomsten nooit enige rol kunnen spelen bij de verdere besluitvorming van de minister van VWS op het dossier taakherschikking omdat de uitkomsten ongecontroleerd zijn en daardoor geen representatief beeld kunnen geven van de feitelijke stand van zaken noch de opvattingen binnen de beroepsgroep. Eigenlijk vinden wij het nauwelijks te geloven dat een onderzoek in opdracht van uw ministerie zo amateuristisch wordt uitgevoerd, zo kennelijk onzorgvuldig en willekeurig. En dat vanuit het ministerie geen enkele kwaliteitscontrole lijkt te worden toegepast voordat de beroepsgroep gevraagd wordt kostbare tijd aan een zorgvuldige invulling van de enquête te geven.

Wij hebben met deze brief onze zorgen in een vroeg stadium aan u willen voorleggen temeer daar er, zo begrepen wij, recent vragen vanuit de Kamer zijn gesteld inzake capaciteit in de mondzorg en het aantal opleidingsplaatsen tandheelkunde.

Met vriendelijke groet,

namens de Associatie Nederlandse Tandartsen

Jan-Willem Vaartjes
voorzitter

Wilfred Kniese
vice-voorzitter

cc Panteia
Etil
Vaste commissie voor VWS